

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto 15 K
1/2 10
1/3 5

Posamične številke stanejo 10 vin.

„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kafipot po Goriskem in Gradiškanskem“ in „Kafipot po ljubljani in kranjskih mestih“, dalje dva krat v letu „Vozni red teleznice, parnikov in poštne zvez“.

Naročnino sprejema upravnštvo v Gosposki ulici šte. 7 I. nadst. v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček. Na naročila brez doposlana naročnine se ne oziramo. Oglasi in poslanice se pošiljajo po Petit-vrstah če tiskano 1-krat 16 v, 2-krat 14 v, 3-krat 12 v vsaki vrsti. Večkrat po dogodbi. Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 30 v vrsti. Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

„Vse za narod, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in zal.

Lumparije Gregorčičeve „Gorice“.

Glasilo semeniskega profesorja na večnem plačnem dopustu je moralo objaviti v soboto popravek Trgovsko-obrtno zadruga, ki dokazuje s števili iz tiskanih računov, da je znašal čisti dohodek dveh hiš . . . K 17.507-06 in ne samo K 2044-09, — in da sta stanovala vrhu tega T. o. z. sama ter Pevsko in glasbeno društvo v Trgovskem domu — brez plačno.

Popravek je bil gromovita pljuska po zobeh pobožnim lažnikom katoliških voditeljev, zato so napisali še dostavek, ki dokazuje, kako škodljivi lumpi imamo opraviti.

Ponovili so z nesramno predrznostjo, da imajo oni prav in ne T. o. z. s svojim popravkom. Pa tudi „dokazali“ so to svojo trditve! Ali čujte jih, kakó!

S popolno resnostjo so zabrusili v javnost „strokovnjaško“ trditve, da je treba od čistega donosa hiš odšteti . . . hipotekne obresti v znesku K 12.839-63; tako ostane zopet le K 2044-09, kar da pa obrestovanje glavnice . . . 701.000 K le po 0,29 od sto.

Izjavljamo, da ne smatramo piscev gospodarskih člankov v „Gorici“ za tako strahovito nevedne čuke, ki nimajo najprimitivnejših gospodarskih pojmov; zato tudi ne verujemo, da pošilja „Gorica“ take neresnične račune v javnost vsled nevednosti ali neumnosti piscev, — pač pa smo uverjeni, da je lump vedoma in hotoma hotel škodovati ugledu in kreditu T. o. z. vsaj pred backi, ki „Soča“ ne smeje čitati pod smrtnim grehom. Semtertje pa se dobi tudi drugod ljudij, ki sedejo na lim takim drznim trditvam. — In takim lumpom pri „Gorici“ velja naš današnji odgovor. Stvaren popravek bo morala „Gorica“ itak zopet sama priobčiti!

Lump v „Gorici“ torej odšteva od čistega donosa K 12.839-63 hipoteknih posojil, t. j. od K 301.000, ki jih je T. o. z. zajela na Trgovski dom in hotel Sodbahn. Ali potem ta rokovanje pa ne odšteje od in-

vestovane glavnice na tak način že polno obrestovanih K 301.000, marveč šteje celo svoto K 701.000 ter deli na ujo „čisti“ ostanek K 2044-09, namesto resnični donos K 17.507-06. Na tak način je lump pojedel nič manj nego K 15.402-97 čistega donosa hiš! Appetit po naprednem denarju ima torej jako velik ta klerikalni slepar!

Ponavljamo še enkrat, da po ysem vrhu nista nič zaračunjeni stanovanji T. o. z. ter Pevskega in glasbenega društva. — Koliko je za T. o. z. vredno njeno stanovanje v I. nadstropju Trgovskega doma! O tem nečemo niti govoriti! Rečemo le, da ima veliko vrednost, saj je Trgovski dom za zavod sam največja reklama. Kakor je Trgovski dom v čast in ponos vseh goriskih Slovencev, tako je za razvoj T. o. z. same neprecenljivega pomena. Tu se bo T. o. z. ponosno razvijala do močnega, bogatega zavoda, ki bo slovenski stvari v Gorici in deželi velikanska opora in podpora, kakor je deloma že zdaj v manjšem obsegu.

Pa še na nekaj drugega moramo opozoriti, kar bo „Gorici“ zopet le grozovita pljuska.

V stavbah Trgovski dom in hotel Sodbahn je sicer res investovanih 701.000 K, ali ta svota ni vsa denar T. o. z., marveč celih 301.000 K manj, ker to svoto si je T. o. z. izposodila na ti dve hiši za obresti, ki so nižje nego navadne obresti hranilnih vlog.

Klerikalna „Centralna posojilnica“ nima niti ene vloge tako po ceni, kakor T. o. z. teh 301.000 K. — Svoječasno smo prav v polemiki z „Gorico“ že dokazali, da T. o. z. plačuje od cele te svote pravih zaprav povprečno le navadne obresti, kakor jih mora plačevati za svoje vloge, ali s tem je zajedno odplačevan tudi dolg, ki najdalje v 50 letih izgine. Tako je torej T. o. z. celo svoto K 301.000 (več dosednji amortizacijski obroki!) pridobila! — Ali pustimo to vse še ob strani, ker je nekaj drugega, kar je važneše!

Prej smo torej računali, da nam obe hiši, vredni 701.000 K, donosati že zdaj čistega K 17.507-06. Toda tistih 301.000, od katerih plačuje T. o. z. K 12.839-63 obre-

sti, tudi donosa zavodu dohrev obrest, saj so v prometu in dobro naložene. „Gorica“ sama je večkrat že zmerjala T. o. z., da je oderuški zavod! (To je delala seveda le toliko časa, dokler ni tudi Centralna ukradla obrestovalnega ključa T. o. z., t. j. — po 2 K na mesec od vsakih 100 K posojila). — T. o. z. torej dobi od 301.000 precej več nego plačuje, t. j. precej nad K 12.839-63. — In za toliko, kolikor T. o. z. na tak način pridobi, je glavnica K 701.000 bolj obrestovana.

Rezumirajmo:

Izkazani čisti donos K 17.507-06.
K temu treba pristeti vrednost stanovanj za T. o. z. in Pevske in gl. društvo ? ? ? ?
Dalje je pristeti upravni dobiček od izposojene glavnice K 301.000 ? ? ? ?

Vse skupaj je toliko, da se glavnica K 701.000 že danes obrestuje — nad 4%. Vrh tega znaša progresivni povisek najemščin že zdaj okroglo 6000 K, tako, da se nam kaže obrestovanje nad 4 1/2%, ali več nego dovolj!

Pa še nekaj!

T. o. z. je zgradila v Trgovskem domu tudi gledališko dvorano; omogočila je tako v Gorici slovensko gledališče, koncerte, imponujoče ples, shode itd. Vse to je povzdignilo ugled slovenskega imena. Slovensko ljudstvo s ponosom zre na to pridobitev, ki mu vzbuja zavest, da Slovenci nismo več tista zaničevana para, katero je vsaka laška baraba breala v skrivališča in kote. Imponuje tujcem, ki prihajajo v Gorico. Znaní koroški nemškonačijonalni poslanec Dobernig, ki je nekoč bil gimnazijalec v Gorici, je prišel po dolgem času zopet enkrat v Gorico, zgrozil se je nad napredkom goriskih Slovencev, ki stopajo v ospredje, a najbolj ga je zbodel Trgovski dom. V „Tagespost“ je napisal cel podlistek o našem napredovanju!

In kaj dobiva T. o. z. za gledališko dvorano in njene pritlikline? Niti toliko, da bi se obrestovala in amortizovala glavnica za . . . inventar (oder, uetna električna razsvetljava, fotelji, stolice, mize itd.) — T. o. z. se

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dopoldne. Upravnštvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadst. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ sak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-80.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Go i i v naših knjigarnah in teh-le tobakarnah: Schwarz v o s t al., Jellersitz v Nunki ul., Ter. Leban na tekalšču t. Verdi, Peter Krebelj v Kapucinski ulici, I. Bajt v kopališčni ulici, I. Matiusi v ulici Formica, I. Hovaški v Korenski ulici št. 22; v Trstu v tobakarni Lavrančič na trgu della Caserma.

je že prej nego Centralni ponujala prilika, da bi oddala le dvorano za 3000 K letne najemščine, dobila bi morda še več, ali se ni spustila niti v pogajanja! Bog ne daj, da bi T. o. z. storila kaj takega, potem bi bila „Gorica“ prva, ki bi udrihala po njej, češ, da gleda le na velike dobičke in narodu noče služiti niti v toliko, da bi držala na razpolago svojo dvorano za potrebe naše slovenske družbe. — T. o. z. torej služi tudi tu koristim slovenskega ljudstva in ne vpraša, ali ima sama od tega korist ali škodo. Ali T. o. z. se ne briga za to, da jej ta del Trgovskega doma donosa škodo, marveč primankljaj rad krije iz upravnega dobička! Ako pa je T. o. z. tako prav, kaj vraga briga vse to „Gorico“ in vse njene backe?!

Dostavljamo še, da je T. o. z. zidala letos „Sokolu“ še novo, obsežno telovadnico. Tu je postavljen trden temelj boljšemu napredovanju Sokolstva v naši deželi. Kupila je hišo v ulici sv. Ivana, nastanila v njej šestorico narodnih društev in imenovala zato hišo „Društveni dom“. Ustanovila je tudi „Dijaško kuhinjo“ ter jo nastanila v tej hiši. T. o. z. ne vpraša, koliko bo nosila ta hiša in ali bo od nje kaka zguba: T. o. z. hoče koristiti naši slovenski stvari v Gorici in deželi ter za to rada tudi nekaj tisočakov žrtvuje, ne pa, da jih bo žrl — fiskusi! Klerikalnim lumpom pri „Gorici“ pa vse to nič mar ni, zato naj raje svojo zavist in žolč potlačijo v svoji črni duši! T. o. z. pa naj le gre po začrtani poti naprej do novih napredkov in uspehov v ponos in čast — goriskih Slovencev!

Družba sv. Cirila in Metoda.

Družbi sv. Cirila in Metoda koristi gmotno, kdor vporablja Fockovo (iz Kranja), ali Gabrščekovo (iz Gorice) milo. S tema tvornicama je sklenila družba zvezo, ki je slovenstvu toliko v korist, kolikor cenimo vrednost, da ohranimo čez 50 slovenskih otrok našemu narodu v čistih pokrajinah, kjer bi izgubili mladino, ako bi je ne branila naša družba. Torej, gospodinje, pozor!

Dvajset let pozneje.

Nadaljevanje

„Treh mušketirjev“.

Francoški spisal:

ALEXANDRE DUMAS.

(Dalje.)

— Dajte pismo, Raoul, pravi Athos; sedaj ste ujetnik viteza Herblaya.

Raoul se uda z nevoljo, toda Aramis, ki je bil manj rahločuten nego grof La Fère, prime naglo pismo, ga preleti z očmi ter ga da Athosu rekoč:

— Vi, ki ste tako verni, vzemite to pismo in čitajte nekaj v njem, kar se je zdelo previdnosti božji potrebno in važno da zveva.

Athos vzame pismo ter stisne svoje lepe obrvi; toda misel, da je v pismu govor o d'Artagnanu, mu je pomagala premagati nevoljo, s katero je začel čitati.

Čujmo, kaj je bilo v tem pismu:

„Monseigneur, nocoj pošljem v ojačenje Commingesove čete onih deset mož, ki jih zahtevate. Dobri vojaki so, ki bodo zmožni ugnati ona dva nevarna nasprotnika, katerih spretnosti in odločnosti se boji Vaša Eminenca.“

— O, o! pravi Athos.

— No, pravi Aramis, kaj se vam zdi, kdo sta ona dva nasprotnika, za katera je treba poleg Commingesove čete še deset dobrih vojakov, da ju stra-

žijo? Ali nista podobna ta dva kakor kaplja kaplji d'Artagnanu in Porthosu?

— Pozvedovala bova cel dan po Parizu, pravi Athos, in če ne zveva do zvečer ničesar, se vrneva nazaj proti Pikardiji, in jamčim vam za to, da najdeva, ker je prišel d'Artagnan na tako dobro misel, prav kmalu kako znamenje, ki nama odvzame vse dvome.

— Pojdiva torej v Pariz, in poižvejva zlasti pri Planchetu, če je morda kaj čul o svojem nekdanjem gospodu.

— Ubogi Planchet! vi lahko govorite, Aramis; a skoro gotovo je našel smrt. Vsi ti bojeviti meščani so šli najbrže v boj in so bili pobiti.

Lahko je umljivo, da sta se vrnila prijatelja nekoliko vznemirjena v Pariz, prišla sta skozi tempelska vrata ter krenila proti trgu Royale, kjer sta upala kaj izvedeti o ubogih meščanih. Toda začudenje prijateljev je bilo veliko, ko sta jih našla veselo popivajoče z njihovim stotnikom vred na trgu Royale, dočim so jih njihove družine gotovo že objokavale, ker so žule grmenje topov od Charentona ter mislile, da so tudi oni v boju.

Athos in Aramis sta se obrnila vnovič na Plancheta, toda, ta ni ničesar vedel o d'Artagnanu. Hotela sta ga vzeti s seboj, toda izjavil jima je, da ne more zapustiti svojega mesta, če ne dobi višjega povelja.

Šele ob peti uri so se vrnili v stanovanja ter rekli, da prihajajo iz boja; in vendar niso cel čas izgubili izpred oči bronastega konja Ludvika XIII.

— Grom in strela! je zarohnel Planchet, ko se je vrnil v svojo prodajalno v lombardski ulici: potolčeni smo bili do kraja. Nikdar se ne bom mogel potolažiti!

XXI.

Pot skozi Pikardijo.

Athos in Aramis, ki sta se čutila v Parizu zelo varna, se nista varala o tem, da gresta s prvim korakom izven mesta v največje nevarnosti; pa saj vemo, kaj je pomenila »nevarnost« za take ljudi. Sicer sta pa čutila, da se bliža konec te druge Odiseje, in da je treba samo še zadnjega napora.

Tudi Pariz sam ni bil več miren; začelo je primanjkovati živil, in kadar je hotel kateri izmed generalov princa Conti-ja na novo utrditi svoj vpliv, je nastal vselej kak mal upor, katerega potem udušil in kateri ga je za trenutek dvignil nad njegove tovarise.

Pri enem teh uporov je bil dal Beaufort oropati Mazarinovo hišo in knjižnico, da bi dal ljudstvu nekaj, kar bi glodalo, kakor je rekel.

Po tem imenitnem dogodku, ki se je bil izvršil na večer onega dne, ko so bili Parižani pobiti pri Charentonu, sta Athos in Aramis ostavila Pariz.

Ko sta odhajala, je bil Pariz v bedi, skoro je že trpel glad, vznemirjal ga je strah in cepile so ga stranke. Parižani in fronderji so pričakovali, da najdejo isto bedo, isti strah in iste spletke tudi v sovražnem taboru. Zato je bilo veliko njihovo iznenadenje, ko so prišedši mimo Saint-Denis-a izvedeli, da se v Saint-Germainu smeja, prepevajo ter sploh živé veselo življenje.

Družba sv. Cirila in Metoda je prejela za rabljene poštno znamke 80 K. Vrednost nekaterih znamk bi bila prva, druga, ako bi ne bili nabiralci odstrigli zobčastih robov. Iz Radovljice je prejela družba večje število znamk v posameznih ovitkih lepo sortiranih in ohranjenih. S takimi znamkami se družbi resnično gmotno koristi: Na delo, prosimo!

S. L. S. — marksistična stranka.

V "Narodnem dnevniku" čitamo: "Slovenec" od 23. jan. se sklicuje na besede dr. Tuma, da je S. L. S. bolj napredna, nego je Gabrščekova napredna stranka na Goriskem, češ da stoji Šusteršič-Krekova stranka na modernem stališču, ki ga dajejo: darvinizem, marksizem itd. ter da se od socialno-demokratske stranke ne loči v drugem, ko v verskem naziranju. Ta pohvala je naše klerikalce zelo razveselila in v svojem veselju so jo malo pregoreče kvitirali. Mi jemljemo to na znanje, dajemo pa o tem darvinizmu in marksizmu malo pojasnila.

Dr. Krek je sam večkrat in tudi še nedavno v Ljubljani priznal, da je v gospodarskem oziru socialen demokrat, da se v javnem življenju priznava k materialističnemu naziranju na svet in življenje, z drugimi besedami, da sprejema kot politik "marksizem, darvinizem itd." kot temelj svojih nazorov, koj zatem je pa trdil, da brani tudi pozitivno katoličanstvo in njega dogme o stvarjenju sveta, o osebnem Bogu itd. Smisel tega nenaravnega in nepoštenega "dualizma" je ta: voditelji S. L. S. priznavajo privatno, za vojo osebo, Darvina, svojim ljubim vernim "volilcem" pa še vedno vsiljujejo oficijelno Mojzesa. Ta neodkritost ali bolje to hianstvo ni ne napredno ne moderno! Kar se marksizma tiče, je stvar popolnoma enaka. Er. Krek je za svojo osebo popolnoma socialen demokrat, toda gospod je v javnosti profesor na ljubljanski bogoslovnici, je katoliški politik in za katoliškega duhovnika ter politika ni merodajen Karl Marx in njegov nauk, — ampak enciklika papeža Leona XIII. od 15. maja 1891. (o pogojih dela). V tej encikliki pravi papež Leon XIII.: "V prvi vrsti naj bo konstatirano, da mora človeštvo ostati, kakršno je. Nič ni bolj koristno ko gledati na svet, kakršen je v resnici — in iskati bkratu drugod sredstev proti njega težavam". Teh sredstev pa ne vidi papež v socialni revoluciji, katero proglasa Marx, ampak v "pokornosti, skromnosti v krščanskem življenju", ter tolaži vboge, zatirane in izkoriščane, "kateri ne posedujejo darov tega sveta", da v božjih očeh ubožstvo ni sramota in da se človek tega nima sramovati, ako si mora z delom služiti svoj kruh". Ne pravi torej kakor Marx, da samo delo vstvarja nove vrednosti in da treba delavca po njegovem delu plačevati, ne, papež pravi: da ni sramota, ako si mora človek z delom služiti svoj kruh: to je, kakor če bi dejal, da je čisto v redu da uživa nekoliko lenuhov plodove dela milijonov delavcev in da milijone drugih mora

stradati in brez dela postopati, ker jim a bogati lenuhi zapirajo pot do dela! In vendar pravi veliki papež, da je: od vsega najbolj bistveno v današnjih dneh pohlepna "ra-bežljivost", da se množine vzdrže v svojih dolžnostih, ker "Bog nas ni vstvaril za pogubi podvržene minljive stvari na zemlji, marveč za nebeške in na veke trajajoče; On nam je dal to zemljo kot kraj progneštva in ne kot naše pravo bivališče" itd. In da nam bo ta zemlja vsak dan bolj kraj progneštva, za to bodo skrbeli "napredni" in "moderni" politiki ter narodni gospodarji S. L. S., ki ni klerikalna, ki zase priznava Darvina in Spencerja, ljudstvu pa propoveduje Mojzesa, ki zase obožuje Marxa, ljudstvo pa v smislu papeževe enciklike tolaži — z večno srečo na onem svetu. Tak je "modernizem" in taka je "naprednost" S. L. S. "Slovenec" trdi, da to ni klerikalno; da je pa to slovenskemu narodu škodljivo in pogubno, tega ne bo mogel utajiti. Sedaj se tudi nič več ne čudimo, da smatrajo gg. dr. Šusteršič, Krek in t. besedo "klerikalec" za psovko in pričakujemo, da se bo "Slovenec" zopet zgledil z "idijoti, zamorci, smetiščem" itd. To je namreč najboljšje orožje v ljubljanskem klerikalnem arzenalu — kadar gre za to, da se potlači kaka ne ljuba zadeva....

Tumova nedoslednost.

Kamorkoli se obrne velikega gospoda sodruga, povsodi se ga zasači v nedoslednosti. "Edinost" z dne 31. pr. m. piše:

G. dr. Tuma je pribečl v svojem tržaškem glasilu od dne 15. januarja 1909. izjavo, ki smo je omenjali v predvčeršnjem članku "Nova formula". Ta izjava je res tako karakteristična za — evolucijo, ki se je izvršila v dru. Tumi, da jo moramo pribečiti dobesedno tudi v tem listu.

Izjava se glasi:

"Glede na napad dr. Josipa Mandiča na znanem shodu v "Narodnem Domu", ki se je pečal predvsem z mojo osebo, in glede na očitjanja nedoslednosti v "Edinosti" v vprašanju slovenskega vseučilišča, izjavljam, da zavzemam tudi danes, ko sem formalno vstopil v socialnodemokratsko stranko, do-cela stališče, ki sem ga zavzemal v svoji brošuri "Jugoslovanska ideja in Slovenci", kakor tudi v članku časopisa "Omladine", citiranem v "Edinosti". To stališče v stvarnem pogledu je tudi stališče socialnodemokratske stranke, četudi s taktičnega stališča socialnodemokratska stranka ne nastopa pri vseh teh vprašanjih v ospredje in se ravna kot realna stranka po danih namenih. Važnost in pomen Trsta sem poudarjal tudi na shodu v Trstu 13. nov. 1908, ter se po sebi razume, da tehnični in stvarni predpogoji za ekonomični položaj, za razvoj veleindustrije in veletrgovine ostajajo eni in isti, in je nasprotno vsaki stranki treba preminjati svojo taktiko po danih razmerah. Ako bi se naše politične stranke po svojih zastopnikih hotele udeležiti javne polemike in ne anonimne, zavratne, potem bi se brez dvoma ustanovili vsi dejanski predpogoji, označil dejanski ekonomični in socialni položaj, in stranke bi tudi zavzemale

realno stališče vsaka iz svojega političnega načela. To je ravno največji greh voditeljev narodnjaških, liberalnih naprednih in svobodiselskih strank na Slovenskem, da ima vsaka pred seboj le ožje koristi stranke in vsled tega tudi ne more nastopiti odkrito in naravnost ter mora prepuščati precej srednji žurnalistiki osebo in malenkostno politiko in polemiko brez haske. Najbolj žalostno pa je, da se tudi predstavitelji, kakor dr. Slavik, dr. Rybář in dr. Mandič na javnih shodih ne sramujejo slediti anonimnim potom naše žurnalistike. Stopite odkrito na plan, da med naprednimi ljudskimi strankami ne bode najti velike razlike! Vseeno pa je potem, ali ena stranka kot taka pridobi ali izgubi. Naša stranka si je v zavesti, da z odprtim bojem, stoječ na realnem stališču ne le pridobi, marveč postane odločujoča stranka na Slovenskem".

Ko smo prečitali to izjavo, smo zastrmeli: more-li en dr. Tuma v malo vrsticah zagrešiti toliko nedoslednosti in protislovij?

Isti dr. Tuma, ki slovesno proglasa načelo, da naj vsaka stranka ureja svojo taktiko po danih razmerah in namenih (seveda lastnih); isti dr. Tuma, ki zatrja, da ima socialna demokratična — torej njegova stranka isto stališče glede vseučilišnega vprašanja, ki je je zavzemal nekdanji dr. Tuma, in ki priznava, da stranka iz taktičnih razlogov ne nastopa za to stališče: isti dr. Tuma obsiplje narodno stranko z očitjanjem, da ni iskrena in da ne nastopa odkrito!

Isti dr. Tuma, ki šteje svoji stranki v posebno čast, ker kakor realna stranka svojo taktiko uravnava po svojih namenih, to je: v svojo korist — si upa očitati narodnim strankam, da imajo le strankarsko korist pred očmi!!

Kako korist pa ima jugoslovanska socialna demokratična pred očmi, kakor napada,

in preganja celo slovenske delavce, ako ne pripadajo — njeni stranki?!

Kaj še le očitjanje, da voditelji narodne stranke anonimno napadajo njega, dr. Tuma, kadar na javnem shodu odpovarjajo na odlozjne napade — istega dr. Tuma! Mari je dr. Tuma res postal tako — najiven, da meni, da on sme v ulici Boscetto dolžiti voditelje narodne stranke celo nepoštenosti in da smejo njegovi sodrugi označiti slovenske narodnjake za pse, ti narodnjaki pa da naj se ne branijo, da jih ne bo on dr. Tuma, dolžil — anonimnih napadov!

Če socialna demokratična postopa po "danih razmerah in namenih", priča s tem, da je "realna stranka", s katero se more dr. Tuma ponašati; če bi pa hotela narodna stranka isto storiti, je to "žalostno", ker ni "odkrito", marveč "zavratno".

Ne izgublajmo dalje besedi. Da, mi smo zastrmeli, kako je mogel dr. Tuma postaviti svoje ime pod tako mešanico nedoslednosti in protislovij. Vsakdo poreče z nami, da je izjava, navedena gori, nevredna dr. Tume, kakor smo ga poznali in cenili do nedavno!

(Dalje v prilogi.)

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 vin. Ako je oglaš obsežnejši se računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na dežel (in celo v mestu) nihče ne pozna; ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

Dve gospici želiti korespondirati z inteligentnimi gospodi. Pod šifro Lin M. poštnoležeče Gorica.

Učence 15-16 letnega sprejme takoj proti dobri plači M. Gál, Corso Jos. Verdi 11.

Iščem kabinet, od 15. svečana t. l. naprej. Poudrbe s cenno na "Stanovanje", Celje, Poste restante.

Na izvoznem trgu.

Došel je velikanski Cirkus — zverinjak Mela Berg

z ukrotenimi Levi, tigri, belimi in črnimi medvedi, panterji, sloni itd. itd.

== v 15 vozovih. ==

V četrtek, dne 4. februarja 1909, ob 8. uri zvečer druga velika predstava.

Vsak večer, ob 8. uri velike predstave.

Ob nedeljah dve predstavi, ob 3. pop. ter ob 8. uri zvečer.

VSTOPNINA: Numerirani sedeži K 1.50

Sedeži I. vrste " 1.20

" II. " " 80

Galerija " 40

Zverinjak je odprt od 9. dop. do 7. ure zvečer. — Vstopnina 30 vin.

Ravnateljstvo.

Šofer je pokrit z nepremočljivim platnom in zakurjen.

Plemiča sta odšla po stranskih potih, da ne bi padla v roke Mazarinovcem, ki so bili raztreseni po pariški okolici, potem pa tudi, da se izogneta fronderjem, ki so imeli v rokah Normandijo in ki bi ju bili gotovo peljali k Longueville-ju, in ta bi bil spoznal v njima dva prijatelja ali pa dva sovražnika. Ko sta bila izven teh dveh nevarnostij, sta krenila na cesto med Boulogno in Abbeville ter jo prekorakala korak za korakom, kos za kosom.

Nekaj časa sta bila vendar v dvomu; obiskala sta bila dve ali tri gostilne, povprašala dva ali tri gostilničarje, ne da bi le eno znamenje razjasnilo njune dvome ter jima pomagalo pri iskanju, ko je slednjič v Moutrenilu Athos začutil s svojimi drobnimi prsti nekaj trdega, ko se je dotaknil z njimi mize. Pri vzdignil je prt ter čital sledeče hieroglife, ki so biligloboko zarezani z nožem v les:

Port... — d' Art... — 2. februarja.

— Izborni! pravi Athos ter pokaže napis Aramis; hotela sva spati tukaj, a ni treba. Pojdiva dalje.

Zajahala sta zopet konja ter dospela v Abbeville. Tu sta obstala v zadregi, ker je bilo zelo mnogo hotelov. Vseh ni bilo moči obiskati. Kako uganiti, v katerem sta stanovala ona, katere sta iskala?

— Le verujte mi, Athos, pravi Aramis, v Abbeville ne najdeva ničesar; Midva sva v zadregi, a tudi najina prijatelja sta bila. Ko bi bil Porthos sam, bi se bil nastanil v najlepšem hotelu, in ko bi si dala tega pokazati, bi gotovo našla tam sledove o Porthosu. Toda d' Artagnan nima takih slabostij; Porthos mu je zaman pripovedoval, da umira gladu, d' Artagnan je gotovo nadaljeval svojo pot, neizprosen kot usoda, in iskati ga morava drugje.

Nadaljevala sta torej svojo pot, a ničesar nista zasledila. To je bil eden najtežavnejših in najbolj zopernih poskusov, kar sta se jih kedaj lotila Athos in Aramis, in da ju ni navajala k vstrajnosti trojna moč, namreč čast, prijateljstvo in hvaležnost, zapisana v njunih srcih, bi se bila stokrat naveličala brskati po pesku, izpraševati mimo prihajajoče ljudi, iskati znamenja, opazovati obraze.

Tako sta hodila do Peronne.

Athos je začel obupavati. Ta plemenita, zanimiva narava si je očitala negotovost, v kateri sta se nahajala z Aramisom. Gotovo sta doslej slabo iskala; gotovo nista dovolj skrbno povpraševala, dovolj bistroumno iskala sledov. Pripravljena sta bila že, da se vrmeta po lastnih stopinjah nazaj; ko sta pa korakala skozi predmestje, ki je ležalo pred mestnimi vrati, se je ozrl Athos pri belem zidu, ki je stal na voglu neke ulice, ki je vodila proti nasipom, v neko iz črnih kamnov obstoječo podobo, ki je predstavljala v naivnosti prvega otroškega poskusa dva jezdec v divjem begu; eden izmed teh dveh jezdecov je držal v roki listek, kjer so bile zapisane španski sledeče besede:

»Za nama so.«

— O, o! pravi Athos, to je jasno kot beli dan. Naj so ga še tako zasledovali, d' Artagnan se je gotovo vstavil tu pet minut; to priča slednjič o tem, da mu niso bili zelo blizu za petami, morda se mu je posrečilo, da se jim je izmuznil.

Aramis zmaja z glavjo, rekoč:

— Ko bi se bil izmuznil, bi ga bila videla ali pa bi bila vsaj kaj slišala o njem.

— Prav imate, Aramis; pojdiva dalje.

Vznemirjenost in nestrpnost naših prijateljev se ne da povedati; vznemirjeno je bilo nežno, prijateljsko srce Athosovo; nestrpen pa je bil Aramisov nerovnosti, tako lahko vznemirljivi duh. In tako sta dirjala oba tri ali štiri ure tako divje kakor ona dva jezdec na zidu. Naenkrat sta zagledala na nekem ozkem mestu ceste med dvema strmima gričema velikansko skalo, ki jima je skoro zaprla pot. Njeno prejšnje mesto se je videlo na eni strani strmine, in luknja, ki je zijala na onem mestu, je kazala po svoji obliki, da se ta skala ni mogla zavaliti sama od sebe na pot, in njena teža je pričala, da je bilo treba Enakladove ali Brijarejeve roke, da jo je premaknila.

Aramis se vstavi ter pogleda skalo, rekoč:

— Oho! Tu je bil Ajak iz Telamona zraven ali pa Porthos! Stopiva na tla, grof, prosim, in oglejva si to pečino.

Oba stopita s konj. Videlo se je jasno, da je skalo nekdo zavalil sem s tem namenom, da zapre pot jezdecem. Postavljena je bila najprej počez; potem pa so prišli jezdeci do te zapreke, stopili s konj ter odmaknili skalo.

Prijatelja sta si ogledala skalo; kolikor jo je bilo videti, od vseh strani: nič posebnega ni bilo videti na njej. Tedaj sta poklicala Blaisois in Grimanda. Vsem štirim se je posrečilo, da so obrnili skalo. Na oni strani, ki je bila prej spodaj, je bilo čitati:

(Dalje pride.)

šati prispevek melioracijskega zaklada na mero deželne prispevka. Dosedaj je znašal prispevek melioracijskega zaklada za podjetja, ki imajo namen povišati rodovitnost zemljišta potom osuševanja ali namakanja, samo 20%; samo v slučajih, če je bila melioracija izvršena na deželne stroške, kar se je pa le redkokdaj zgodilo, je dala država na temelju zakonite določbe 30% državnega prispevka.

Čisto nova je določba, da se bodo v bodoče plačevale podpore tudi za zgradbe v dolinah. Glede podpor za zgradbe v dolinah, ki tvorijo del kake regulacije ali pa samostojno zgradbo proti opustošenju po vodovju, so merodajne določbe § 7., za pospeševanje zgradb v dolinah, ki imajo namen nabirati vodo v svrhu namakanja, pa določbe § 8.

Za zgradbe v dolinah, sezidane v druge svrhe, je mogoče dobiti podporo iz melioracijskega zaklada samo toliko, v kolikor povpešujejo tudi regulacijske in melioracijske koristi. (§ 9.)

Za vzdrževanje zajezev hudournikov, regulacij v obrambo proti opustošenju po vodovju sezidanih zgradb v dolinah, ki bodo izvedene s pomočjo državnega melioracijskega zaklada, bode mogoče dobiti tudi iz državnega zaklada zdrževalni prispevek pod tem pogojem, da se potom deželne postave zayaruje petrební vzdrževalni zaklad. V tem oziuru so merodajne določbe §§ 6., 7., 8. in 9.

Podeljevanje podpor in melioracijskega zaklada se bo vršilo na stari, birokratski način ter se bode pri tem potratilo mnogo časa po nepotrebnem. Tudi po uveljavljenju novele bode v vsakem slučaju potreben poseben deželni zakon. Vsekako je pa z. novelo postavljen temelj za največje razširjenje melioracijskega delovanja. Slovenskim posestnikom svetujemo, naj si zakon pazno prečitajo in naj posvetijo še prav posebno pozornost vodo-pravnim vprašanjem, da ne bodo imeli od ajega le Nemei, koristi, ker se previdnejši in modrejši gospodarji. — „N. D.“

Iz aneksijske debate v kranjskem deželnem zboru.

Dr. K r e k je govoril tako le :

Predvsem pozdravlja priliko, ki se mu je nudila, da izpregovori o tem veličnem zgodovinskem dogodku, kar je tudi S. L. S. spoznala za potrebno. Ne boji se, da nujnost predloga ne bi bila sprejeta.

Zavrtni hoče predvsem nekatera očitanja, ki se Slovonom, posebno pa Jugoslovonom mečejo v obraz, če se bavijo z velikimi političnimi vprašanji. Očita se nam, da smo tako majhni. Če si mislim onega izurjenega nemškega liberalnega žurnalista, ki sodeluje pri onem velikem dunajskem listu brez stranke, mu berem na licu neskončno zaničevanje nasproti nam in iz vsake poteze njegovega obraza je videti, kako neizrekljivo visoko se čuti nad nami. Tako stališče je zavzemalo nemško časopisje vedno proti nam tudi tedaj, ko je pisalo, da se je pri onih svinjskih pastirjih tam dobi na jugu začela kazati želja po boljših odnosajih.

Aneksijo Bosne in Hercegovine sodijo danes ti listi vse drugače, ker so izpoznali, da jim ta domovina svinjskih pastirjev more prinesiti mnogo dobička. Trgovinski in gospodarski oziro se prisilili vodilne kroge, da danes vse drugače sodijo o Bosni in Hercegovini. Svoji čas so nemški nacionalci s finančnega stališča obsojali politiko ministra Andrassyja, danes pa sodijo vse drugače, kajti danes vedo da pelje preko domovine ubogih svinjskih pastirjev pot njihovega kapitala, njihove dobičkaželjnosti v daljni svet, da jim je tu odprto silno plodono polje.

Mi se pa zavedamo, da znači geografično združenje teh dveh dežel z našimi še kaj več, mi vemo, da govorimo o naši domovini, ko govorimo o teh deželah; vemo, da je narod, da ljudstvo, ki biva tu, naš narod, da ljudstvo, ki biva v Bosni in Hercegovini, ni tuje, temveč da so to naši ljudje. Naša je ta zemlja, vse naše gospodarstvo in naša trgovina teži proti tem zemljam, geografska znanost mora to ozenlje smatrati za celoto.

Enako govore za nas tudi jezikovni oziro, kajti eden je jezik, ki se govori od Zile do Črnega morja, so le različni dialekti, ki se tako prelivajo drug v drugega da ni najti meje med njimi, razloček je edino le v akcentuaciji. Tu ni mogoče govoriti o več jezikih, to je en jezik. Da tu pri nas rubi ljudstvo avstrijski eksekutor, tam pa hrvaški pandur, to ne more ločiti naroda.

O naši zemlji, o našem jeziku, o našem narodu torej govorimo, kadar govorimo, o Bosni in Hercegovini in zato ga gotovo ni za nas bolj važnega dogodka kakor je aneksija Bosne in Hercegovine,

ki nas je združila pod isto dinastijo z našimi brati Ni se torej čuditi, ako izjavljam, da pozdravljamo aneksijo! (Odobrovanje). Vsekako pa ima kranjski deželni zbor tudi iz drugih ozirov pravico govoriti o aneksiji Bosne in Hercegovine.

Naša Kranjska ima svojo zgodovino. V 10. veku je segala Karantanija od Dunava do Pada, in tu je imel slovenski živeli glavno besedo. Ko so prišli Habsburžani, so se meje izpremenile, a »marka« je segala do Pada in objemala tudi Trst in sosednje kraje. Zelel bi le, da bi zastopniki kranjskega veleposestva tudi dandanes branili s tako odločnostjo pravice dežele, kakor so jih svoj čas kranjski stanoviti proti Karolu V., in je hotel otrgati deželi Kras, Istro, Metliko in Trst, da se je cesar moral vdati njihovemu odločnemu odporu in s svojim pismom zajamčil nerazdeljivost ozemlja.

Ako sedaj reklamirajo Madžari na podlagi tega da je bil ogrski kralj Bela I. nekdanji »rex Ramae«, male vasice v Bosni, potem naša Kranjska sme po svojem zgodovinskem pravu reklamirati zase nekdanje svoje ozemlje potem je Trst naš, (živalno odobrovanje!) potem je Rekan naša, Primorje naša!

Nekdanji celjski grofi, ki so bili deželni glavarji na Kranjskem in so si tako rekoč ustanovili svojo lastno državo, so bili v svaštvu s kralji v Bosni in Hercegovini, in to, da so bili glavarji kranjski v sorostvu z bosenskim kralji, že to nam daje pravico, da govorimo o aneksiji Bosne in Hercegovine.

Se več. Ko so stale druge razmere v Bosni in Hercegovini in je tlačeno ljudstvo bežalo iz dežele, našlo je pri nas zavetja, novo domovino. In s temi našimi brati se sedaj radujemo, da je njihova prvotna domovina danes pod žezlom istega vladarja.

Iz vsega tega izhaja, da imamo pravico želeli, da bi se edinstvo proizvedla tudi v državopravni obliki. (Odobrovanje). Pri tem se ne sklicujemo samo na svoje pravice, temveč govorimo za naš zdrava pamet, interes monarhije, interes dinastije!

Govornik govori potem o Srbiji ter odločno zavrača obrekovanja srbskega naroda, kakor jih razširja oni tip nemškega žurnalista, kakor ga je omenil v začetku govora. Srbi so poetičen narod, ki kaže to v vsem svojem delu; tudi v političnem. V svoji poetični duši ni imel smisla za realno politiko. Zato je razumljivo, da si je ustvaril fantome, ki so nedosegljivi. Nihče se ni brigal zanj. Ko je Grška pograbila za orožje, da se osvobodi turškega jarma, je ves civiliziran svet simpatiziral z njo, ko pa je Slovan zapustil plug, svoje prašiče in koze, da se upre Turkom, ki mu je ropal žene, hčere, otroke, tedaj pa so pisali: »der Schweinehirt dort unten regt sich!« Nihče se ni zavzel zanj, nihče mu ni pomagal. Sam iz sebe se je razvil in si potem ustvaril ideale, kakor je »Velika Srbija«, ki so nedosegljivi, ki so nesrečni za vse Jugoslovane, ker slone na enaki teoriji, kakor politika Madžarov, ki so ustvarili zase neko posebno politično narodnost, različno od drugih narodnosti, katera zahteva, da se ji podvržejo vse druge in vsled tega izgube svoj jezik. Na enakem stališču stoji tudi mladoturška stranka ki hoče uvesti liberalizem, ki vede do absolutizma in skrajnega šovinizma.

Dokazov, da je stvar nujna, je torej dovolj. Upati je, da pridejo slovanski narodi do tega, da se bodo maščevali nad Kossuthom in njegovo politiko, da bodo, kako je svoj čas rekel predzniki oče današnjega vodje madžarske politike: »Kje je Hrvaška, da je ne morem najti, vzeli Jugoslovani v roke zemljevid in vprašali: »Kje je Madžarska, jaz je ne morem najti!« (Burno odobrovanje slovenskih poslancev! Govorniku častitajo!)

Dr. Triller je govoril med drugim :

In ker vidimo tudi mi v aneksiji Bosne in Hercegovine v prvi vrsti krepko ojačenje jugoslovanskega življa v naši državi, s tem pa tudi mogočno oporo sobojevnikov slovenskega naroda, zaradi tega pozdravljamo tudi mi aneksijo teh slovanskih dežel. — (Dobro-klici v celi zbornici.)

Toda gospoda moja, znamenja kažejo, da se hoče izriniti nas Slovence iz tiste bodoče jugoslovanske skupine, kateri je položila temeljni kamen aneksija. V tem pogledu nam je opaziti v nemški politiki javnosti dve struji. Prva je ona radikalno-nemška; katera bi rada žrtvovala tudi še Dalmacijo samo zaradi tega, da bi še bolj oslabilo slovanski element v Cislajtani ter tem lažje pritrla zlasti slovenski narod v germansko mesnico; to pa zaradi tega, ker vodi preko slovenskih dežel pot germanskemu drangu do Adrije. In jaz mislim, visoka zbornica, da ne bom delal nikomur krivice, ako trdim, da je tudi v tej zbornici zastopana ta struja. (»Tako je! žalibog!«) — Druga struja je pa rista, ki upa spraviti tudi Bosno in Hercegovino v okvir takozvane Veleavstrije s prikrito nemško hegemonijo. In tej struji stoji na čelu tovarišem od slovenske ljudske stranke jako simpatični dunajski župan dr. Lueger.

Avstrijsko Nemštvo se mora odpovedati vsaki aspiraciji do anektiranih dežel, ako hoče upoštevati nauk enega najugled-

nejših prvoboriteljev ira-slovanskem jugu t. j. Anastazija Grina. Pred menoj leži ponatisk pisma, katero je pisal veliki naš rojak pred 50 leti osorej starosti slovenskega naroda dr. Bleiweis. V tem pismu pravi doslovno: ».....die Mission des Germanentums auf slavischem Boden ist eine zwar unabwendbare, aber erspriessliche, jedenfalls aber eine vorübergehende, deren erfüllter Zweck zugleich ihre Auflösung bedingt. Diese wird ihrer Zeit und auf solchem Wege für das Deutschtum in slavischen Landen ebenso unehrenhaft sein, als der Tod schimpflich ist für einen Greis, der eine schöne Lebensaufgabe würdig gelöst hat und im natürlichen Gange der Dinge seinem Ende entgegen reifte.« (»Čujte!«)

In sedaj Vas vprašam, čestiti gospodje tovariši od desnice, zakaj ne uvidevate, da je nemštvo že davno izpolnilo svojo dozdevno in vseskozi ponesrečeno kulturno misijo v Jugoslovanih in zakaj se ne umaknete, sledeč navodilu svojega velikega apostola! (»Tako je! Dobro!«) Zakaj se izpostavljate očitanju, da ste prespali zadnjih 50 let jugoslovanskega napredovanja? In še neki nič manj interesanten odstavek iz imenovanega pisma naj mi bo dovoljeno citirati z željo, da bi ga dal nabiti tudi g. deželni predsednik kranjski v zlatih črkah nad vsako uradnico naše politične uprave! Ta odstavek se glasi, govoreč o nemški birokraciji na Kranjskem, doslovno: »Drum empört es mich nicht weniger, als Sie, zu sehen, wie manche dieser Herren (soc. nemški birokrati) sich hinter den angeblichen Bildungsmangel unsere Volkssprache verstecken, um die eigene Bequemlichkeit zu bemänteln, wie sie das Idiom eines Landes für so unschmackhaft erklären, dessen Brot sie doch so schmackhaft finden!« (Klici: »Čujte, g. baron, opozorite na to svoje Laschane in Kalteneggerje!«)

In ako sedaj slovesno protestujem zoper en kakor drugi poskus odtujenja anektiranih dežel veliki jugoslovanski ideji, oziroma izrivanja našega naroda bodisi v celoti tudi le deloma iz obsega te jugoslovanske ideje, tedaj, visoka zbornica, prisvajam si pravico, da storim to kot slovenski in ne kot kranjski deželni poslanec. Bodočnost celega slovenskega naroda zamore in sme biti le ena in ista! V tem pogledu mi ne poznamo takozvanih »historičnih provincijalnih meja«, temveč edinole jezikovno in narodno mejo. Iz polnega srca torej pritrjujem gospodu predlagatelju, ki je dokazal, kako smešni so tudi z ozirom na zgodovino vzklici na sedanje deželne meje in tudi jaz kot slovenski naprednjak sem demokrat dovolj, da živčigam na tako historično šaro. (Živalni dobro-klici). Največji Nemec Bismark, na čigar politična načela se je v zadnji seji skliceval eden izmed čestitih tovarišev na desni strani te zbornice, postavil je tudi sledeče načelo: »Was ist Recht?«

Recht ist das, was durchsetzbar ist und nur weil es durchsetzbar ist, heisst es Recht.«

Tega, četudi nekoliko makjavelističnega načela, oprijeti se moramo tudi mi Jugoslovani vzprijčo atavističnemu vzklicu na nedotakljivost sedanjih slovenskih deželnih meja in najslabša avstrijska vlada ne bo tista, ki bo imela pogum, da bo vzela v roke škarje in radirko v svrhu ustanovitve jugoslovanske skupine.

Prava avstrijska politika v anektiranih deželah in na slovanskem jugu sploh mora težiti za tem, da bodo Srbi v kraljevini in v Črnigori z a v i d a l i svoje rojake pod žezlom habsburškim, ne da bi jih morali pomiljevati. (Burni dobroklici pri vseh slovenskih poslancih). Ako ne bo prodrlo prepričanje, potem se je bati, da bo naletela Avstrija na slovanskem Balkanu na nov Piemont in na novega Cavourja, ki je bil z istim uspehom zaklical svoj historični: »Noi non chiediamo, che l'Austria diventi più umana, noi chiediamo, che se ne vada.« (Ne zahtevamo, da postane Avstrija bolj človeška, mi zahtevamo, da naj gre!) In tega jaz ne želim, tega se bojim kot avstrijski patrijot v najboljšem, v slovenskem pomenu besede. — (Dobro, dobro!)

Visoka zbornica! Če sem pa rekel, da pozdravljamo dejstvo aneksije, tedaj pa s tem nikakor nisem hotel reči, da odobravamo tudi obliko, v kateri se je izvršila. V tem pogledu marveč uvidevamo v postopanju avstrijske diplomacije usoden faux pas, ki je že do sedaj imel žalosten efekt, da se je prvotno zvnečena naša fanfara izjalovila v ponižno šamado. In to zaradi tega, ker nismo iskali pravočasno stika in soglasja s prizadetimi državami. (Tako je!)

Upam in iskreno želim, da bi se ta velika napaka ne maščevala nad našo državo; upam in želim, da se bo še vedno našla pot, po kateri bo mogoče spraviti v sklad vse potrebne obzire na ugled in dostojanstvo naše monarhije z umevnimi željami sosednjih jugoslovanskih držav po primernih garancijah zlasti za njihovo gospodarsko nezavisnost.

V tej nadi glasoval bom za nujnost predloga, v tej nadi kličem iz dna svojega slovenskega srca: Pozdravljena nam, z

razprostrtimi rokami sprejeta junaška Erceg-Bosna kot nova čila sobojevnica tudi za staro pravdo Slovenstva! (Viharno odobrovanje na klopih slovenskih poslancev).

Na Balkanu.

Bolgarija je oborožena pa se hoče pogajati s Turčijo. Turčija pa zahteva, da se mora prej razorožiti. — Sporazum med Avstrijo in Turčijo je smatrali za definitiven, zato konča boj kot v kratkem. — V svrhu oboroževanja zahteva srbski vojni minister nov kredit 33 mil. dinarjev.

Politični pregled.

Poslanska zbornica. — Včeraj je predložila vlada zakonski načrt o ureditvi jezikovne porabe pri drž. oblastih na Češkem ter zakonski načrt o vladnih okrožjih na Češkem. Govoril je min. predsednik Bienerth, povdarjaje, da sedaj se mora odločiti, ali se poravnava spor na Češkem ali se bo vlekel še naprej. Okrožij bo 10 čeških, 6 nemških, 4 mešana. O ministrovem govoru se odprla debata. Govoril bo tudi Hribar. — V zbornici je bil zopet velik hrup.

Razne vesti.

Narodno-napredna stranka na Kranjskem je imela v torek shod zaupnikov v Ljubljani, ki je bil prav dobro obiskan. Poročilo prihodnjice.

O starostnem zavarovanju za kmečko ljudstvo se je vršil v nedeljo velik shod S. L. S. v Ljubljani. Zavarovanje so odklonili. Prej so delali klerikalni generali toliko hrupa s tem zavarovanjem, v nedeljo pa so ga odklonili. Zavarovanje je bilo burno, ker so se pristasi S. L. S. puntali proti generalom. Nič več jim niso hoteli biti tako pokorni kot poprej. Neki pristasa S. L. S. je rekel celo, da so duhovniki zapeljali ljudstvo! Ali poka?

Nesreča na železnici pri Jesenicah. — Nedeljski večerni brzovlak je povozil na Hrušici pri Jesenicah železničarja Franceta Klein-diensta. Bil je takoj mrtev.

Brez zaslužka. — V občini Gettauu v Švici (kanton Lucern), kjer živi okrog 600 ljudi, se pritožuje grobokop, da nima že od junija 1907. nobenega zaslužka. Celih 19 mesecev ni nobenega pokopal, in ker brez mrličev vendar živi ni more, je odpovedal županu službo. Prej je mislil, da ga bo rešila ta zima in da bo imel mnogo opravila, toda smrt je pozabila na ta samotni kraj v Švici.

Parnik se je potopil. — Iz Ostende poročajo, da se je potopil pri L'Yvestolu parnik »Armand«. Utonilo je baje vse moštvo.

Mosina šteje sedaj samo 47.000 prebivalcev.

Laška kraljica Helena je dobila novo odlikovanje, in sicer jej je podelil angleški kralj zlato kolajno angleškega rdečega križa.

V Petrogradu so aretirali »baga« policijskega ravnatelja Lopuhina, čes, da je bil v zvezi z voditeljem anarhistov, Azevom.

Novi sbrali dvekronski komadi, ki jih prično v kratkem kovati, bodo na eni strani imeli podobo cesarjeve orla z oznako 2 K ter letnico kovanja. Napis se bo glasil: »Franciscus Josephus I. D. G. Imperator Austriae, Rex Bohemiae«, Galiciae, Illyriae etc. et Rex Hungariae«. Rob bo glasil in bo v vdolbelnem pismu vseboval besede: »Viribus unitis«. Premier dvekronskih komadov bo 27 milimetrov.

Zdravniki v politični službi. — V Avstriji je 469 zdravnikov v politični službi, od teh v Primerju 19. V zdravstvene svrhe troši se v Primerju 70.769 K.

Umor v Jeruzalemu. — V Jeruzalemu so vsled spora, ki vlada med arabskimi in grškimi pravoslavni redi grškega patrijarha, množe umorstva. Sedaj je bil umorjen protibijerejske ruske cerkve na Oljski gori.

Francoska vojna mornarica. — »Matin« poroča, da namerava minister vojne mornarice predložiti parlamentu zakonski načrt za gradnjo šest novih oklopnjac. Skupni stroški so proračunjeni na 330 milijonov frankov. Vendar se ta svota tako razdeli, da se letni proračun vojne mornarice poveča le za 38 do 48 mil.

Človeško žrtvo pri neizgledih. — Zadnji potres v Južni Italiji je zahteval 200.000 žrtve. To število je le približno, lahko se pa trdi, da je preveč žrtve kot pa manj. Do sedaj ni zahtevala nobena naravna sila toliko žrtve kot ta potres. Leta 79. p. K. r. je poginilo 30.000 oseb, ko je namreč zasul Vesuv mesta Herculaneum in Pompej. Potres v Lizboni l. 1755. je zahteval 60.000 žrtve, oni v Kavkazu l. 1667. pa 80.000. Na Japonskem je uničil l. 1703. potres 150.000 ljudi. Približno toliko ljudi je uničila povenjen v Indiji l. 1737. Ako se primerja število žrtve v Južni Italiji s številom žrtve v eni največjih voj na svetu, v nemško-francoski vojni, v kateri so izgubili Francozi 136.000 mož, Nemčija pa 38.178, se vidi, da se mora pustiti potresu v Južni Italiji prvenstvo. Glede škode, katero napravijo ljudje s svojimi sredstvi, namreč z vojnami, se pa lahko merijo z naravo. Nemško-francoska vojna je stala obe državi 14.417 milijonov frankov, ne glede na človeška bitja, katera so bila uničena na bojnem polju, med tem ko škoda v Južni Italiji ne bo nikdar toliko znašala. V tem oziuru prekaša človeštvo pri uganabljanju vrednosti celo naravne sile.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče ulnarberškega in drebnega blaga ter tkanja, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in šovlarje.

Svetlinjice. — Rožni venel. — Mašne knjižnice.

Mašna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na dežel. 35-8

Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici

registrovana zadruga s neomejenim jamstvom.

Načelnstvo in nadzorstvo »Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici« je z ozirom na premenjena in dne 29. decembra 1905. v zadrugi register vpisana pravila, pri skupni seji dne 30. decembra 1905. sklenilo za leto 1906. ta-le način poslovanja:

Daje svojim članom posojila na odplačevanje v petih letih, proti odplačilu po 2 kroni na mesec za vsakih 100 kron; na menice pa proti 6% obrestovanju.

Doba za odplačilo pri posojilih na obroke se po želji izposojevalca določi tudi na 10-ali več let.

Vsak izposojevalec plača pri zajemu posojila enkrat za vselej, mesto uradne 1/2% prispevka v posebno rezervo za morebitne izgube.

Sprejema navadne hranilne vloge v vsakem znesku, jih obrestuje po 4 1/2%, večje, stalno naložene pa po dogovoru.

Deleži so dvojni; opravični po 2 kroni, glavni po 20 kron.

Zadruga objavlja vsa svoja naznanila v časopisih »Soča« in »Primorsko«.

Nova pravila so se razposlala vsem članom; če jih pa po pomoči ni kdo dobil, naj se oglasi v zadrugi uradu v »Trgovskem domu«.

Načelnstvo in nadzorstvo.

Odlikovana pekarija in sladničarna

Karol Draščik

v Gorici na Koru v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinerega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Poprava in komisijska zaloga dvokoles in šivalnih strojev, gramofonov za koncerte in gostilne ter vsakovrstne plošče, zastopnik avtomatov za gostilne in vsakovrstnih kmetijskih strojev. Stara dvokolesa se emajlirajo po ceni z ognjem pri

Batjel-u

Gorica

Stolna ulica 3-4.

Prodaja tudi na mesečne obroke.

Novi slovenski ceniki franko

Naznanilo preselitve.

Slav. občinstvu uljudno naznanjam, da sem

preselil

svojo krojaško delavnico in trgovino z izgotovljenimi oblekami iz Tekališča Jos. Verdi št. 33 v lastno hišo

Tržaška ulica šte. 16.

(„tik Malega doma“).

Obenem naznanjam, da sem vpeljal v svojo delavnico tudi telefon, pod št. 150, da zamerem tako hitreje postreči svojim cenj. naročnikom in odjemalcem.

Priporočam se za blagohotno naklonjenost in bilježim z odličnim spoštovanjem

Ant. Krušič.

Na prodaj je

600 kostanjevih kolcev 60.000

in mnogo akacijevih raket.

Več se izve pri

Petru Pahor,

Renče — št. 23.

Sprejme se

dva učenca,

od katerih imej eden dve do triletno prakso za seboj.

Podrobnosti pové Peter Cotič, čevljarski mojster.

Delniška pivovarna

Laški trg

išče za svojo zalogo v Gorici in okolico dobrega

zalagatelja.

Pogoji po dogovoru.

Ponudbe so nasloviti na pivovarno v Laškem trgu, Štajersko.

Samogovori

se imenuje najnovejša, pravkar izšla knjiga

Otona Župančiča.

Dobi se v vseh boljših knjigarnah broš. za 3 K, vezana za 4 K.

Gostilna „pri belem zajcu“

v Gorici, Munska ulica 11

je proskrbljena z izvrstnimi brskimi in furlanskimi vini, ter kraškimi teranami.

izborni kuhinja. — Cene zmerni. Na razpolago so tudi hlevi za konje in živino.

Za mnogobrojen obisk se toplo priporoča

Fani Jesenec.

Salon Central Grand Elektro Bioskop

Piazza Ginnastica - Corso Gius. Verdi - Via della Ginnastica.

Internacionalno gledališče živčnih govorečih, pojočih in igrajočih podob.

Samo od 31. januarja do 6. februarja.

19. Sencar, jnelni program:

Strah pred kolero. (Zelo komična povest). — Rudarji. (Velika pretresujoča dramatična založba v 15 oddelkih). Veseli vdovec. (Humoristično). V 10 podobah. — Razklepavni umetnik Rondolini. (Interesantne umetnosti tega čudovitega človeka). — V turškem haremu. Času primerno. (Resnična pretresujoča založba v 30 oddelkih). — Zvesti domači čuvaj. (Vesela podoba). — Dežela polnočnega solca. (Zelo interesantno po naravi). — Preveč dobrega. (Zelo komično; vsak se mora smejati).

NAVADNE CENE.

Predstave:

Ob delavnikih ob 5. 1/2 v 8. uri zvečer. V nedeljo predpoldne v 1/2.11. uri; popoldne ob 2. 3. 4. 5. 6. 7. in 8. uri.

Nova trgovina z izgotovljivim pohištvom in lastno delavnico

Giulio Pellegrini - Gorica

Tekališče Jos. Verdi št. 15, nasproti ljudskega vrta.

Moderno pohištvo. Nizke cene. Trpežen izdelek.

Posebni uzorci pohištva za kuhinjo.

Sprejema se kakoršnokoli delo te stroke.

GORICA.

GORICA.

Narodno podjetje

Hotel „Pri Zlatem Jelenu“.

V središču mesta. Ob glavni ulici z državnega kolodvora. Zbirališče trgovskega sveta in gorških Slovencev. — Nad 30 sob za tujce od K 1-20 višje. Velik vrt z verando. Stekleni salon s teraso. Velik jedilni salon. Več sob za klube in sklenjene družbe. Kegljšče. — Točarna z običajnimi gostilniškimi cenami za jedi in pijače. — Domača in tuja vina. — Plzenjsko in puntigamsko pivo. — Cene jako zmerni. — Postrežba pod novo upravo skrbna in točna.

Varstvena znamka: „šldro“
Eminet. Capsici comp.
Nadomestek za
Anker-Pain-Expeller
povsod pripoznano kot najboljšo sredstvo proti prehlajenju itd. Za ceno 80 vin., K 1-40 in 2- se dobi po vseh lekarnah. Pri nakupu tega tako priljubljenega domačega zdravila se je posluževati le originalnih steklenic v skatljah z našo varstveno znamko „šldrom“ ker le tako je zagotovljeno, da je izdelek pravi.
Dr. RICHTERJEVA LEKARNA
k „Zlatem Jelenu“ v Pragi
Elisabethgasse šte. 5 nova.
Unovno razpoložljive.

Išče se

2 sobi z opremo (pohištvom) v najem takoj, ali pa v teku meseca februarja.

Več pove tvrdka

Pregrad & Černetič.

Franc Silič sin, zidarski mojster
v Gorici, Via Macello št. 16.
Sprejema vsakovrstna zidarska dela.
Cene zmerne.

Cenjenim odjemalcem v Gorici in na deželi
priporoča

pšenično moko
Vlastelinski valjčni mlin v Nuštro
(SLAVONIJA),

katera prekaša v donašanju in v dobroti vse moke in je
nedosegljiva, kar priznajo vsi oni, ki so jo dosedaj poskusili.

Zastopnik za Gorico in okolico

Josip Marmolja,
Miren pri Gorici

zalagatelj deželnih pridelkov in kolonijalnega blaga.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

(V lastni hiši, Gosposka ulica št. 7, I. nadst.) — Telefon št. 79.

Račun poštne hranilnice št. 837.315.

V skupni seji načelstva in nadzorstva z dne 5. decembra 1907.
se je določilo:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Stalne večje vloge z
enoletno odpovedjo po dogovoru. Rentni davek plačuje posojil-
nica sama.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Posojila se dajejo zadrušnikom na vknjižbe po 5½%, na var-
ščino ali zastave in na menjice po 6%.

Glavni deleži se obrestujejo koncem leta 1907. s 6%.

Stanje 31. dec. 1907.: Zadrušnikov 1867 z deleži v znesku
99.684 kron. — Hranilne vloge: 1.706.550-77. Posojila:
1.699.186-77. — Reservni zaklad: 85.954-35. — Vrednost hiš:
112.328-—

Iz Ljubljane v New-Jork

se vozi najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnimi parobrodi,
takozvanimi cesarskimi brzoparniki:

Kronprinzessin Cecilie, Kaiser Wilhelm II. — Kronprinz Wilhelm,
Kaiser Wilhelm der Grosse

dalje z najnovejšimi modernimi parobrodi: **Prinz Friedrich Wilhelm,**
König Albert, Prinzess Alice, Friedrich der Grosse, Bremen i. t. d.
kateri so največji, najhitrejši in najvarnejši te družbe.

Vožnja po morju traja samo 6 do 7 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna
pojasnila in potrebni pouk dá vsakomur

Edvard Tavčar, Kolodvorske ulice št. 35. v Ljubljani
nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Cenjene novice iz mesta in okolice!

POZOR!

Došlo je ravno kar v veliki množini:

Močno domače in druge fine vrste platno	šifon iz tovarne Schroll
Močna ljubljanska šesa	„ „ kovtri
Lepi satenasti in druge „ „ koci	„ „ koverta
Lepi volneni „ „ „ garniture	„ „ „
Lepe volnene in bombaž. „ „	„ „
„ bomb. plat. in damast „ „	„ „
Lepa žima, volna in perje za postelje	„ „
Lepe gladke, moderne volne in žide za obleke	„ „

kakor tudi:

Lepo črno sukno (Kamgarn) za moške obleke
Lepe srajce, oratnice, ovratniki, zapestnice
„ žepne rutice, nogavice, spodnje hlače in druge vrste Trikot perila.
Prodaja se po novih znižanih in tovarniških cenah. V edini
domači manufakturni trgovini, pod naslovom:

„Pri Škofu“ Pred nadškofijo št. 5.

Postrežba točna! — Stalne cene!
Za vsaki znesek 3% pop.

Priporoča se:
Karol Gaspari, poslovodja.

MIZARSKA ZADRUGA V SOLKANU,

tovarna pohištva in stavbenih izdelkov.

Lasten železniški tir
Gorica drž. kol. — Solkan

Žage v Soteski
(last verskega zaloga).

Osrednje vodstvo: Trst, Via della Caserma št. 4.

Intarurban. telef.: Gorica št. 74, Trst št. 1631. — Tel.: Zadruga, Used. A. B. C. Code v. Edit.

Zaloge: **Solkan; Trst, Via della caserma 4;**

Reka, Via delle Pile št. 2; Spljet, ulica Sv. Dujme, Na novoj obali.

Zastopstva: **Egypt in Levanta.**

Vposluje okroglo 400 uslužbencev ter ima nad 150 H. P. parnih in turbinskih
gonilnih sil — Lastne električne centrale. — Letna produkcija K 600.000.

Izdeluje pohištvo vseh slogov, ter vsa stavbena dela.

Tehnični in fotografični zavod v Solkanu.

Opravlja popolnoma: Hotele, vile, cerkve, šole i. t. d.

Les se pripravlja v posebnih pečeh na par, ki se razgrejejo do 60°.

Zadružne glavnice K 90.000. — Garancijska reserva K 180.000. — Reserva za izgube K 21.250.

Zadružni urad v Solkanu sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po 5—6%.

Phonola

je nek aparat, ki se ga pristavi h glasovirju, da zamore vsak — tudi
oni, ki se ne razume prav nič na glasbo — igrati kakoršenkoli komad
prav izvrstno.

Dolichen aparat je na ogled
in tamkaj daje tudi potrebna
pojasnila zastopnik in za-
lagatelj

Rajmund Kren

Gorica, Via Teatro.

GORIŠKA TOVARNA MILA.

Narodno podjetje, edino te vrste.

Ustanavljajmo domačo obrt in industrijo, ker brez te bomo Slovenci za vselej
le hlapčevali tujcem.

Slovenske gospodinje! Poskušajte milo iz te domače tovarne! Izdelek je izvrsten. Cene običajne!

Naša specijaliteta je: **Caprasole — Koza s solncem.** Poskusite in sodite!
Svoji k svojim!